

Т.П. ШЕПЕЛЬ*

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

Розвиток бухгалтерського обліку в Україні на основі впровадження МСФЗ: проблеми і перспективи

Більше п'ятнадцяти років в Україні здійснюється процес реформування системи бухгалтерського обліку на основі впровадження методології Міжнародних стандартів фінансової звітності. Прийнято національні стандарти, внесено чимало змін до Закону про бухгалтерський облік, які врешті дали підприємствам можливість застосовувати оригінальні міжнародні стандарти, а не їх національні аналоги. Метою статті є систематизація проблем впровадження МСФЗ в українську облікову практику та обґрунтування перспектив розвитку вітчизняного бухгалтерського обліку на основі подальшої імплементації методології міжнародних стандартів. Узагальнено проблеми застосування МСФЗ в Україні на різних етапах їх впровадження. Розкрито переваги і недоліки застосування міжнародних стандартів в обліковій практиці українських підприємств. Виявлено, що працівники облікових служб виявилися недостатньо підготовленими до складання звітності за МСФЗ, у зв'язку з чим зріс попит на послуги бухгалтерського аутсорсингу та постала необхідність розробки і проведення бухгалтерських навчальних семінарів. Прийняття національних П(С)БО на основі міжнародних стандартів лише в теорії мало б забезпечити їх повну ідентичність, але на практиці виникли розбіжності між нормами тих чи інших стандартів. Ці обставини зумовили необхідність ширшого застосування оригінальних МСФЗ, а не їх національних аналогів. Для національних контролюючих та регуляторних органів МСФЗ стали додатковим інструментом ефективного моніторингу та нагляду за господарською діяльністю підприємств. Використання МСФЗ відкрило українським підприємствам доступ до західних ринків капіталу.

Ключові слова: національна система бухгалтерського обліку, П(С)БО, МСФЗ, підготовка звітності за міжнародними стандартами, кваліфікація бухгалтерів, державне регулювання бухгалтерського обліку.

DOI [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2021-1\(91\)-36-43](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2021-1(91)-36-43)

T.P. SHEPEL

Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

Development of Accounting in Ukraine Based on the Implementation of IFRS: Problems and Prospects

For more than fifteen years in Ukraine, the process of reforming the accounting system has been carried out on the basis of the introduction of the IFRS methodology. New national standards have been adopted; many changes have been made to the Accounting Law that in the end gave enterprises the opportunity to apply original international standards, and their national counterparts. The purpose of the article is to systematize the problems of introducing IFRS into Ukrainian accounting practice and to substantiate the prospects for the development of domestic accounting on the basis of further implementation of the IFRS methodology. The problems of applying IFRS in Ukraine at different stages of their implementation were considered. The advantages and disadvantages of applying international standards in the accounting practice of Ukrainian enterprises were revealed. It was found that the employees of accounting services were not sufficiently prepared for the preparation of financial statements in accordance with IFRS, in connection with which the demand for accounting outsourcing services increased and there was a need to develop and conduct accounting training seminars. The adoption of national standards on the basis of international standards should only in theory ensure their complete identity, but in practice disagreements arose between the norms of certain standards. These circumstances led to the need for wider application of original IFRS, rather than their national counterparts. For national supervisory and regulatory bodies, IFRS have become an additional tool for effective monitoring and supervision of the economic activities of enterprises. The use of IFRS has opened access to Western capital markets for Ukrainian enterprises.

Keywords: national accounting system, national accounting standards, IFRS, preparation of reports in accordance with international standards, qualifications of accountants, government regulation of accounting.

* Шепель Тетяна Павлівна, доцент кафедри обліку та аналізу Національного університету «Львівська політехніка» (м. Львів), кандидат економічних наук, доцент.
ORCID 0000-0001-9006-7361

Постановка проблеми. Глобалізація економіки та інформатизація суспільства впливають на всі без винятку сфери життя, що особливо важливо для бухгалтерії, яка сама по собі представляє інформаційну модель економічної діяльності. У зв'язку з активною інтеграцією України до європейського простору питання гармонізації бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів та європейських директив має особливе значення.

Більше п'ятнадцяти років в Україні здійснюється процес реформування системи бухгалтерського обліку та впровадження методології формування економічної інформації за міжнародними стандартами для забезпечення відкритості, прозорості та зіставлення показників фінансової звітності. З цією метою було прийнято ряд законодавчо-нормативних актів для вдосконалення системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні з урахуванням вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та законодавства ЄС. Одним з таких документів була Стратегія застосування МСФЗ в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 р. № 911-р. [26], яка визначила основні напрями вдосконалення системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності відповідно до МСФЗ.

Результати аналізу Стратегії застосування МСФЗ в Україні [26], як одного з найважливіших нормативних документів, загалом показують позитивну тенденцію у формуванні та створенні законодавчо-нормативних, методологічних, методичних та організаційних передумов для застосування МСФЗ при складанні фінансової звітності суб'єктами господарювання.

Для складання звітності за МСФЗ застосовується їх переклад, який розміщений на сайті Міністерства фінансів України. На сьогодні, на даному сайті розміщено МСФЗ 2009 року видання, які вже є застарілими, оскільки на сайті Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО) розміщені стандарти станом на 1 січня 2011 року.

Проблеми застосування МСФЗ на рівні інститутів адаптування не обмежуються лише перекладом. Зокрема, відсутній чіткий інструментарій для бухгалтерів щодо практичного застосування вимог МСФЗ для складання фінансової звітності. Сюди відноситься формат звітності, який необхідно застосовувати, рекомендації з першого застосування МСФЗ, порівняння національних та міжнародних стандартів для кращого розуміння вимог останніх, роз'яснення специфічних норм визначених МСФЗ, термінології, наявність методик трансформації фінансової звітності та методик аудиту звітності складеної за МСФЗ та інші. Для адекватного застосування МСФЗ необхідно розробити нормативне забезпечення з бухгалтерського обліку, що є важливим завданням, яке покладається на Міністерство фінансів України та Національний банк України [7, с. 22-23].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика впровадження МСФЗ в Україні

розкрита в працях С.Ф. Голова, В.М. Жука, Г.Г. Кірейцева, О.М. Петрука, В.В. Сопка, К.В. Безверхого, Ф.Ф. Бутинця, Р.М. Іванчука та інших.

Зокрема, С.Ф. Голова [4] визнає максимальне зближення національних стандартів з міжнародними важливою метою, але звертає увагу на серйозні проблеми, що виникають у процесі впровадження МСФЗ. В.М. Пархоменко [16] наголошує на необхідності адаптації національних стандартів.

Впровадження МСФЗ викликає певні труднощі щодо аудиторського підтвердження фінансової звітності, її компонентів та облікових політик. У зв'язку з чим виникає потреба розробки допоміжних методичних рекомендацій щодо аудиторських висновків, які можуть слугувати орієнтиром для аудиторів, залучених до підтвердження звітності у період переходу на МСФЗ [23].

Адаптація українського законодавства, у тому числі нормативної бази у сфері обліку, належить до зовнішньополітичних зобов'язань України. МСФЗ є загальновизнаними у світі. За результатами дослідження, проведеного в межах Проекту USAID «Розвиток фінансового сектору» (FINREP) для Міністерства фінансів України, серед 49 країн, а саме США, Канади, Японії, Австралії, всіх країн ЄС (за винятком Мальти та Ліхтенштейну), та всіх країн, що входили до колишнього Радянського Союзу (за винятком України), 40 країн вимагають їх застосування, ще 9 країн запровадили частковий перехід. Таким чином, сьогодні в багатьох країнах світу МСФЗ стали частиною національного законодавства [9, с. 23-24].

О.М. Петрук зазначає: «Із Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» випливає, що МСФЗ можуть застосовувати на території України тільки опосередковано, шляхом видання на їх підставі національних нормативних актів в сфері нормативного регулювання бухгалтерського обліку і звітності. Самі по собі МСФЗ для вітчизняних підприємств і бухгалтерів не породжують жодних юридичних наслідків. Застосування МСФЗ є справою суто добровільною, і навпаки, їх незастосування не викликає жодних правових наслідків для суб'єктів господарювання» [18, с. 259].

В.В. Сопко звертає увагу, що в економічній, правовій та іншій літературі стосовно бухгалтерського обліку та контролю є значний різномір у використанні термінів, що призводить до їхнього неоднозначного тлумачення, непорозуміння, плутанини, а інколи й до неприємностей [21, с. 113].

На думку Є.В. Мниха, кориснішою може бути термінологічна уніфікація за ознакою максимальної коректності й узгодженості змістових характеристик і формалізованого означення економічних явищ і процесів на зразок пошуку «формули патенту». Національні аналоги, синоніми можуть бути зрозумілішими й коректнішими в економічній термінології в цілому й у термінології з бухгалтерського обліку і контролю зокрема [14, с. 85].

Загалом, визначається чотири способи впровадження МСФЗ в окремі країни: повне прийняття; опційне застосування та адаптація – були виокремлені колишнім членом РМСБО (Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку) Д. Джералдом [28]; спосіб схвалення – запропонували К. Нобс та С. Зефф [29].

Україна до цього часу дотримувалася адаптаційної політики замість повного прийняття. Було розроблено вітчизняні П(С)БО, які не суперечать міжнародним стандартам. Впровадження міжнародних стандартів шляхом їх адаптації до економіко-правового середовища і ринкових відносин в Україні визначено ще 28 жовтня 1998 р. Програмою реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів [25]. Проте Стратегія впровадження МСФЗ, котра містила перелік заходів та терміни їх впровадження, була затверджена лише 2007 року. Зокрема, Стратегія мала на меті гармонізувати фінансову звітність вітчизняних суб'єктів господарювання, посилити захист прав інвесторів та підвищити рівень їх довіри до України протягом 2008-2010 років [26].

Однак, аналізуючи нинішній стан, можемо стверджувати, що завдання не було виконано у повній мірі. Вибір пакетної конвергенції був помилковим. Конвергенція стандартів фінансової звітності може відбуватися пакетно або постандартно. У першому випадку використовується вже існуючий набір стандартів без будь-яких поправок. У другому – можливі варіанти: один з чинних стандартів замінюється органом регулювання на інший (одностороння постандартна конвергенція), або кожен орган регулювання замінює чинний стандарт одним спільним (двостороння постандартна конвергенція) [17].

Очікується, що впровадження МСФЗ дозволить, виходячи з фінансової звітності, надавати якісну оцінку прибутковості українських підприємств через прямі співставлення з результатами інших компаній, що підвищить зацікавленість закордонних інвесторів. Переважна більшість інвесторів, укладачів та аудиторів

вважають, що впровадження МСФЗ поліпшило якість звітності підприємств в країнах ЄС [11].

Метою статті є систематизація проблем впровадження МСФЗ в українську облікову практику та обґрунтування перспектив розвитку вітчизняного бухгалтерського обліку на основі подальшої імплементації методології міжнародних стандартів.

Методологія дослідження. Автором системно оцінено проблематику та перспективи впровадження МСФЗ в Україні на основі використання методів та прийомів наукового пізнання: бібліографічного методу, методу асоціації та аналогії, аналізу і синтезу, дедукції, індукції, узагальнення; історико-структурний метод дав змогу структурувати наявну вітчизняну та зарубіжну літературу, присвячену питанням впровадження МСФЗ; метод екстраполяції використано для обґрунтування висновків, одержаних у результаті аналізу.

Виклад основного матеріалу. Україна прийняла Стратегію застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності, впровадження якої призвело до приведення бухгалтерського обліку до вимог міжнародних стандартів державними компаніями, банками, страховиками та компаніями, що займаються господарською діяльністю, та підприємствами, що провадять свою діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України. МСФЗ вийшли на внутрішню арену регулювання бухгалтерського обліку, що є незаперечним досягненням на цьому етапі розвитку вітчизняної облікової системи.

Хоча національні стандарти та правила бухгалтерського обліку в Україні є зорієнтованими на міжнародні аналоги, вони не є ідентичними. На практиці існують суттєві відмінності між МСФЗ та національними П(С)БО, головним чином у сфері звітності, хоча національні стандарти прийнято вважати повністю узгодженими з міжнародними.

Впровадження МСФЗ відбувається поетапно. На кожному з етапів виникають проблеми, їх перелік систематизовано у табл. 1.

Таблиця 1

Проблеми застосування МСФЗ в Україні на різних етапах впровадження

№	Назва етапу	Проблеми
1	Створення законодавчих та організаційних передумов впровадження МСФЗ	а) недостатня мотивація керівництва підприємства
		б) надання стислих термінів для підготовчого етапу впровадження МСФЗ
		в) нестача кваліфікованих спеціалістів
2	Адаптація національної нормативно-правової бази бухгалтерського обліку	а) низька якість облікової інформації
		б) необхідність створення нормативно-правової бази з питань обліку для малого бізнесу
3	Удосконалення державного регулювання у сфері бухгалтерського обліку	а) необхідність урахування національної специфіки
		б) потреба у єдиних методологічних засадах
4	Міжнародне співробітництво та світовий досвід	а) відсутність досвіду стажування працівників у Раді з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО)
		б) не передбачено подальше розширення сфери застосування МСФЗ для інших економічних суб'єктів.

Джерело: [9, с. 25].

Трансформаційний перехід потребує значних зусиль і ресурсів. Проблеми у підприємства можуть виникнути стосовно мотивації керівників, структури МСФЗ, а також необхідної кваліфікації бухгалтерів. Що стосується мотивації господарюючих суб'єктів, то перехід на МСФЗ може дорого коштувати, враховуючи ціни на навчання бухгалтерів [9].

Враховуючи ціни на навчання бухгалтерів, мотивації на добровільний перехід до міжнародних стандартів фінансової звітності недостатньо. Тим більше, що представники податкових органів будуть проти включення витрат на навчання бухгалтерів з питань МСФЗ до податкових витрат [27].

Як зазначають А.О. Касич та Я.Ю. Яковенко, механізми примусового впровадження МСФЗ для суб'єктів господарювання, які законодавчо не зобов'язані надавати річні звіти за МСФЗ, недостатні або відсутні. Вирішення даної проблеми полягає у формуванні інформаційно-аналітичної бази з питань застосування міжнародних стандартів з метою вільного доступу суб'єктів господарювання, широкого спектру навчальних і роз'яснювальних матеріалів та проведенні навчальних відеоконференцій. Варто зазначити, що нині вже наявні певні успіхи щодо вирішення даної проблеми [9].

Окрім того, перехід на МСФЗ буде вимагати запровадження таких видів активів підприємства, які не відображаються в обліку українських підприємств

взагалі, як от гудвіл, чи які відображаються в неповній мірі, як от нематеріальні активи. Незважаючи на те, що національні стандарти складені на основі міжнародних, проте, все ж мають відмінності у розкритті, оцінці і визнанні активів, зобов'язань, доходів і витрат, які потрібно врахувати під час трансформації. Ще однією з проблем є те, що після запровадження національних стандартів (П(С)БО) в Україні існує суттєва відмінність між бухгалтерським обліком і обліком для цілей оподаткування, яка проявляється у відмінних цілях, принципах, завданнях і методах обчислення оподаткованого прибутку. Така відмінність між ними, по-перше, не заохочує застосування принципів МСФЗ в Україні, а по-друге, ускладнює контроль за дотриманням податкового законодавства підприємствами.

Процес запровадження стандартів МСФЗ в Україні супроводжується труднощами фінансового, організаційного та кадрового характеру. Переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами незаперечні для більшості користувачів фінансової звітності (табл. 2), оскільки така звітність має забезпечувати повноту та достовірність інформації про діяльність підприємства, надаючи можливість оцінити та проаналізувати його привабливість для зарубіжних та національних інвесторів, кредиторів.

Таблиця 2

Переваги та недоліки запровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності

Переваги	Недоліки
1	2
Перехід на МСФЗ розглядається як ефективний інструментарій інтеграції у світову економіку.	Неможливості забезпечення МСФЗ достовірності звітної інформації.
МСФЗ вносять значний вклад як в удосконалення, так і в гармонізацію фінансової звітності в усьому світі, надаючи значні економічні переваги за умов ведення бухгалтерського обліку.	Нежиттєздатність МСФЗ, що акцентує увагу на різний рівень професійної підготовки, культури, традицій, законодавства та економічних умов розвитку.
Престижність, забезпечення більшої довіри з боку потенційних партнерів.	З прийняттям Податкового Кодексу передбачається зростання розриву між П(С)БО та МСБО і МСФЗ (наявність розриву закріплена в Законі «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» (в редакції від 12.05.2011) нормою, яка зобов'язує ПАТ, банки та страховиків, а також товариства з переліку, встановленого КМУ, надавати звітність за МСФЗ).
Принципи, що закладені в порядок формування звітності згідно МСФЗ, роблять її адекватнішою і здатною відобразити істинний майновий стан організації. У зв'язку з цим цінність МСФЗ важлива не тільки для іноземних, але й для національних інвесторів.	Невідповідність національного законодавства.
Надійна зрівноважена основа для оцінки фінансових результатів діяльності фінансового стану, неможливість без них здійснення порівняльного аналізу в зв'язку з відмінностями в бухгалтерському обліку, пошук інвесторами нових ринків інвестування капіталу; задоволення потреби у достовірній та зрозумілій фінансовій інформації.	Недостатність знань, досвіду і навиків у бухгалтерів.

1	2
Забезпечення порівнянності звітності з іншими організаціями, незалежно від того, резидентом якої країни вони є і на якій території здійснюють господарську діяльність.	Відсутність необхідного програмного забезпечення.
Можливість залучення іноземних інвестицій і позик, а також виходу на зарубіжні ринки.	Стандарти не є єдиним систематизованим документом, не розкривають усі господарські ситуації, не вирізняються повнотою, не вирішують проблеми уніфікації обліку.
Прозорість інформації, що забезпечується шляхом дотримання правил її складання, а також численними поясненнями до звітності.	Умови прийнятих принципів бухгалтерського обліку погіршують пошук відповідей на запитання.

Джерело: складено автором на основі [1; 3; 5; 13; 14; 20; 22].

Відмічаючи позитивні і негативні сторони діючих в різних країнах МСБО та МСФЗ, М.М. Шигун [25, с. 33-34] вважає, що МСФЗ це – еталон регулювання національної системи бухгалтерського обліку, і наголошує на необхідності проведення наскрізного аналізу змісту міжнародних стандартів, оцінці обґрунтованості їх вихідних положень, що виступають основою для організації бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності.

К.В. Безверхий відзначає певну невідповідність підходів до бухгалтерського обліку за МСФЗ та НП(С)БО. Ці розбіжності створюють часткові прогалини між П(С)БО та МСФЗ, що мають значний вплив на кінцеві результати обох систем бухгалтерського обліку. Враховуючи, що між НП(С)БО та МСФЗ існує багато розбіжностей, складена відповідно до НП(С)БО та підтверджена аудитором фінансова звітність, з точки зору іноземного інвестора, може викривляти реальний фінансовий стан підприємства [2].

Як вважає Л.В. Гуцаленко, невирішеними залишаються питання впровадження МСФЗ в аграрних підприємствах, в тому числі об'єктивності відображення їх фінансових результатів [6].

Наразі ще існують проблеми гармонізації національних та міжнародних стандартів звітності, а також застосування останніх на практиці. Для успішного вирішення означених проблем необхідно здійснити такі заходи:

- узгодження та приведення до єдиного знаменника норм Податкового кодексу України, П(С)БО та МСФЗ, які постійно переглядаються, змінюються та доповнюються;

- розробка норм, методик та рекомендацій із застосування МСФЗ;

- підвищення кваліфікації бухгалтерів та інформованості інших користувачів фінансової звітності щодо застосування МСФЗ;

- проведення конференцій із залученням спеціалістів із міжнародних стандартів [24].

При порівнянні вимог до звітності в П(С)БО та МСФЗ можна визначити наступні відмінності:

1) *Баланс (Звіт про фінансовий стан)*. На відміну від національних стандартів, МСФЗ не регулюють формат цього звіту. На наш погляд, підготовка такої форми звітності не становить великих проблем для українських компаній, оскільки формат

національного балансу дуже схожий на формат, який використовується при підготовці звітів за МСФЗ.

2) *Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)*. Згідно з МСФЗ Звіт про сукупний дохід складається з двох розділів або двох окремих звітів (на вибір компанії): окремий Звіт про прибутки та збитки; Звіт про прибуток або збиток та інший сукупний прибуток. За національними стандартами такого вибору не пропонується.

3) *Звіт про рух грошових коштів*. Відповідно до національних стандартів, для підготовки цього звіту використовується прями метод. МСФЗ також надає перевагу прямому методу підготовки, але не забороняє використовувати непрямі методи.

4) *Звіт про власний капітал*. Формат цього звіту у МСФЗ та П(С)БО майже ідентичний, тому особливих проблем, пов'язаних з підготовкою такого звіту, немає.

Реформа бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами сприяє формуванню більш уніфікованої системи звітування з поглибленням аналітичного розкриття облікової інформації. Однак, основними труднощами для підприємств, що виникають при підготовці та поданні фінансової звітності за МСФЗ, є:

1. Збільшення бухгалтерських витрат, що пов'язано із необхідністю наймати спеціалістів, що можуть здійснити підготовку звітності за МСФЗ, або навчати власних працівників, а також оплати послуг консалтингових фірм.

2. Зниження повноти та чіткості наданої інформації, що, на наш погляд, пов'язано з тим, що міжнародні стандарти містять лише перелік найважливіших елементів, які розкриваються у річній фінансовій звітності. Бухгалтеру необхідно застосовувати своє професійне судження щодо питань, специфіка розкриття яких не визначена нормами міжнародних стандартів, однак є важливою для користувачів звітності.

Практика свідчить, що річна фінансова звітність вітчизняних компаній, незважаючи на те, що МСФЗ застосовуються вже кілька років, все ще може містити помилки чи неточності, зумовлені труднощами інтерпретації вимог міжнародних стандартів.

З метою підвищення прозорості інформації, що міститься у річній фінансовій звітності, вважаємо за доцільне розробити відповідні рекомендації, що

визначають варіанти складання звітності за статтями, що містяться у річній фінансовій звітності.

Для гармонізації показників звітності за національними та міжнародними стандартами:

1) слід розуміти основні поняття чинних П(С)БО та МСФЗ;

2) уточнити переклад МСФЗ;

3) здійснити низку заходів щодо підвищення професійного рівня українських бухгалтерів;

4) вдосконалити інформаційні засоби та системи контролю для перевірки процедур перед їх роботою;

5) забезпечити оптимізацію та автоматизацію обробки бухгалтерських даних, зменшення витрат на підготовку звітів.

Таким чином, МСФЗ є головними регуляторними правилами бухгалтерського обліку у провідних країнах світу. Оскільки Україна прагне ввійти до європейського співтовариства, особливу увагу потрібно приділяти проблематиці розвитку національної системи бухгалтерського обліку на основі подальшого впровадження МСФЗ.

Незважаючи на існуючі проблеми, на сьогодні здійснено низку кроків, які позитивно впливають на загальний клімат впровадження МСФЗ, а саме прийнято нормативну базу, налагоджено офіційну взаємодію з правлінням МСФЗ (стандарты перекладаються на державну мову та є у вільному доступі для всіх); створений та розміщений на веб-сайті Департаменту казначейства Інтернет-ресурс щодо імплементації МСФЗ, який містить достатню кількість корисної інформації та порад щодо практичного застосування стандартів. Було організовано широке громадське обговорення процесів впровадження МСФЗ.

Зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» у зв'язку із запровадженням МСФЗ є ще одним важливим кроком у розвитку вітчизняної системи бухгалтерського обліку та звітності. Використання МСФЗ відкрило українським підприємствам доступ до західних ринків капіталу, вартість якого суттєво нижча ніж в Україні. Сьогодні облік за міжнародними стандартами допомагає залучати інвесторів, дає їм краще розуміння можливих фінансових ризиків і прибутків, вказує на якість поданої інформації. Хоча й опосередковано, але універсальні правила фінансової звітності допомагають збільшити потоки інвестицій як для конкретного бізнесу, так і для національної економіки загалом.

Для України використання МСФЗ – це ознака інтегрованості до міжнародної фінансової спільноти, свідчення того, що наша держава зацікавлена у демонтажі максимальної кількості перепон, на шляху до безперешкодного руху капіталів та доступу українського бізнесу до світових ринків.

Висновки. Процес впровадження МСФЗ в Україні став основним фактором розвитку національної системи бухгалтерського обліку і звітності. Хоча впровадження міжнародних стандартів було поетапним, на практиці виникло чимало труднощів щодо їх застосування. Працівники облікових служб

виявилися недостатньо підготовленими до складання звітності за МСФЗ, у зв'язку з чим зріс попит на послуги бухгалтерського аутсорсингу. З іншого боку, кожен новий законодавчий крок щодо більш широкого використання міжнародних стандартів, призводив до проведення численних бухгалтерських семінарів і навчань як приватними консалтинговими структурами, так і професійними бухгалтерськими організаціями.

Прийняття національних П(С)БО на основі міжнародних стандартів лише в теорії мало б забезпечити їх повну ідентичність, але на практиці виникли розбіжності між нормами тих чи інших стандартів. На нашу думку, саме ці обставини зумовили необхідність ширшого застосування оригінальних МСФЗ, а не їх національних аналогів. Як наслідок, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» було доповнено статтею 12¹ «Застосування міжнародних стандартів» згідно якої сьогодні підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами. Також було створено умови для добровільного застосування МСФЗ іншими підприємствами.

Для національних контролюючих та регуляторних органів (Мінфін, НБУ, АПУ) МСФЗ стали додатковим інструментом ефективного моніторингу та нагляду за господарською діяльністю підприємств. Адаптація України до міжнародних стандартів підвищує вимоги до розкриття фінансової інформації та розширює можливості для контролю лістингу іноземних компаній, що поліпшує роботу органів регулювання, без обмеження можливостей компанії.

Наразі у світі спостерігається тенденція до щорічного збільшення кількості країн, які використовують або заохочують публічні компанії використовувати МСФЗ для складання фінансової звітності. Тож в найближчій перспективі, в Україні, слід очікувати динамічного розвитку систем бухгалтерського обліку і звітності, в частині тотального застосування МСФЗ та Директив ЄС.

4 Список використаних джерел

1. Баффетт У. Эссе об инвестициях, корпоративных финансах и управлении компаниями / Сост. авт. предисл. Л. Кеннингем ; Пер. с англ. 3-е изд. М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. 268 с.

2. Безверхий К. В. Особливості бухгалтерського обліку за національними та міжнародними стандартами: порівняльний аспект. *Облік і фінанси*. 2014. № 2(64). С. 8-13.

3. Воружкин В. В. Организация перехода на международные стандарты финансовой отчетности в условиях интеграции России в мировую экономику : автореф. дис. канд. экон. наук спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика». М. : МУК, 2003. 22 с.

4. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія. К. : МІМ ; Центр учбової літератури, 2007. 522 с.
5. Голуб Н. О. Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2012. № 2. С. 114-119.
6. Гуцаленко Л. В., Мулик Т. О. Адаптація обліку фінансових результатів діяльності аграрних підприємств України до МСФЗ. *Облік і фінанси АПК*. 2012. № 2. С. 30-33.
7. Засадний Б. Сучасний стан застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2016. Вип. 9. С. 22-23.
8. Іванчук Р. М., Іванчук О. А. Практика запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в Україні. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2013. № 4(2). С. 204-211.
9. Касич А. О., Яковенко Я. Ю. Проблеми впровадження МСФЗ в Україні та шляхи їх вирішення. *Облік і фінанси*. 2013. № 1(59). С. 22-27.
10. Кірейцев Г. Роль бухгалтера і аудитора у процесах мінімізації невизначеності як основи кризових явищ. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2010. № 3. С. 33-35.
11. Крылова Т. Б. Первые итоги внедрения МСФО за рубежом. Обзорная записка. URL: <http://www.nsfo.ru/docs /first%20results.pdf>
12. Лиса О. В., Андрушко Р. П. Доцільність формування фінансової звітності підприємств відповідно до вимог МСФЗ. *Інноваційна економіка*. 2012. № 3. С. 110-112.
13. Макеєва Е. Практика применения МСФО в Украине. Результаты исследований. *Незалежний аудитор*. 2012. № 9. С. 19.
14. Мних Є. В. Адаптивність змістових характеристик економічних понять і категорій у системі бухгалтерського обліку та контролю. *Фінанси України*. 2006. № 8. С. 83-86.
15. Онищенко В. П. Національна система бухгалтерського обліку в контексті застосування МСФЗ та змін податкового законодавства. *Фінанси України*. 2011. № 7. С. 114-124.
16. Пархоменко В. Финансовая отчетность по международным стандартам. *Вестник налоговой службы Украины*. 2012. № 11. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ru/ pubs/id/944>
17. Пасько О. В. Глобальна конвергенція стандартів фінансової звітності: стан та перспективи. *Облік і фінанси АПК*. 2010. № 2. С. 45-50.
18. Петрук О. М. Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2005. 420 с
19. Руденко Д. М. Чим відрізняються національні стандарти бухгалтерського обліку П(С)БО від міжнародних стандартів звітності (МСФЗ, МСБО)? URL: <http://biznesinalogi.com/uk/chimvidriznyayutsyanacionalni-standarti-buxgalterskogoobliky-psbo-vid-mizhnarodnix-standartivfinansov%D%97-zvitnosti-msfs-msbo/>
20. Соколов Я. В., Каморджанова Н. А., Лычагин М. В. Бухгалтерский учет: проблемы и методы изучения и обучения : монография. Новосибирск : ИЭОПП СО РАН, 2007. 288 с.
21. Сопко В. В. Економіко-правові основи й напрями уніфікації й адаптації термінології бухгалтерського обліку та контролю до потреб міжнародної стандартизації. *Фінанси України*. 2006. № 8. С. 113-124.
22. Соснаускене О. И. Как перейти на российскую отчетность и международный стандарт. М. : ГрессМедиа ; РОСБУХ, 2008. 272 с.
23. Харламова О. В. Перше застосування МСФЗ: проблемні аспекти формування аудиторських звітів. *Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси*. 2013. Вип. 10(1). URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(1\)_67](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(1)_67)
24. Цехан Н. О., Максимова В. Ф. Проблемні питання застосування МСФЗ на підприємствах. *Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси*. 2013. Вип. 10(4). С. 376-381.
25. Шигун М. М. Міжнародні стандарти фінансової звітності як еталон регулювання національної системи бухгалтерського обліку. *Вісник Української банківської справи*. 2008. № 1. С. 33-38.
26. Про схвалення Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 р. № 911-р. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=86024&cat_id=83018
27. Лист Державної податкової служби України від 18.01.2012 № 731/5/14-1516. URL: <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/gna/2737-1142.html>
28. Gilbert Gelard National standard setters: a new role in a globalizing world. URL: <http://www.iasplus.com/resource/0905gelard.pdf>
29. Stephen A. Zeff & Christopher W. Nobes Auditors' Affirmations of Compliance with IFRS around the World: An Exploratory Study. URL: <http://www.ruf.rice.edu/~sazeff/PDF/Nobes-Zeff%20article%20AP%202008.pdf>

4 References

1. Baffett, U. (2007). Esse ob investitsiakh, korporativnykh finansakh i upravlenii kompaniyami [Essays on Investment, Corporate Finance and Company Management] (Translate from English, 3rd ed.). Moskva: Alpina Biznes Buks.
2. Bezverkhyi, K. V. (2014). Osoblyvosti bukhhalterskoho obliku za natsionalnymy ta mizhnarodnymy standartamy: porivnialnyi aspekt [Specifics of Accounting under National and International Standards: Comparative Aspect]. *Oblik i finansy*, 2(64), 8-13.
3. Vorushkin, V. V. (2003). Orhanizatsiia perekhoda na mezhdunarodnye standarty finansovoi otchetnosti v usloviiakh intehratsii Rossii v mirovuiu ekonomiku [Organization of the transition to international financial reporting standards in the context of Russia's integration into the world economy] (Dissertation abstract). Moskva: MUK.
4. Holov, S. F. (2007). Bukhhalterskyi oblik v Ukraini: analiz stanu ta perspektyvy rozvytku [Accounting in Ukraine: analysis of the state and prospects of development]. Kyiv: MIM; Tsentru uchbovoi literatury.
5. Holub, N. O. (2012). Vprovadzheniia mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti [Implementation of international financial reporting standards]. *Zbirnyk naukovykh prats*

Tavriskoho derzhavnogo ahrotekhnolohichnoho universytetu, (2), 114-119.

6. Hutsalenko, L. V., Mulyk, T. O. (2012). Adaptatsiia obliku finansovykh rezultativ diialnosti ahrarykh pidpriemstv Ukrainy do MSFZ [Adaptation of accounting for financial results of agricultural enterprises of Ukraine to IFRS]. *Oblik i finansy APC*, (2), 30-33.

7. Zasadnyi, B. (2016). Suchasnyi stan zastosuvannia mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti v Ukraini [The current state of application of international financial reporting standards in Ukraine]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, (9), 22-23.

8. Ivanchuk, R. M., Ivanchuk, O. A. (2013). Praktyka zaprovadzhennia mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti (MSFZ) v Ukraini [The practice of implementing international financial reporting standards (IFRS) in Ukraine]. *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia*, 4(2), 204-211.

9. Kasych, A. O., Yakovenko, Ya. Yu. (2013). Problemy vprovadzhennia MSFZ v Ukraini ta shliakhy yikh vyreshennia [Problems of IFRS Implementation in Ukraine and Their Solutions]. *Oblik i finansy*, 1(59), 22-27.

10. Kireitsev, H. (2010). Rol bukhhaltera i audytora u protsesakh minimizatsii nevyznachenosti yak osnovy kryzovykh yavyschch [The role of accountant and auditor in the processes of minimizing uncertainty as the basis of crisis phenomena]. *Bukhhalteriia v silskomu hospodarstvi*, (3), 33-35.

11. Krylova, T. B. (n.d.). Pervye itohi vnedreniia MSFO za rubezhom. Obzornaia zapiska [First results of IFRS implementation abroad. Overview note]. Retrieved from <http://www.nsfu.ru/docs/first%20results.pdf>

12. Lysa, O. V., Andrushko, R. P. (2012). Dotsilnist formuvannia finansovoi zvitnosti pidpriemstv vidpovidno do vymoh MSFZ [Expediency of formation of the financial reporting of the enterprises according to requirements of IFRS]. *Innovatsiina ekonomika*, (3), 110-112.

13. Makeeva, E. (2012). Praktika primeneniia MSFO v Ukraini. Rezultaty issledovaniia [Practice of applying IFRS in Ukraine. Research results]. *Nezaleznyi auditor*, (9), 19.

14. Mnykh, Ye. V. (2006). Adaptivnist zmistovykh kharakterystyk ekonomichnykh poniat i katehoriu u systemi bukhhalterskoho obliku ta kontroliu [Adaptability of semantic characteristics of economic concepts and categories in the system of accounting and control]. *Finansy Ukrainy*, (8), 83-86.

15. Onyshchenko, V. P. (2011). Natsionalna sistema bukhhalterskoho obliku v konteksti zastosuvannia MSFZ ta zmin podatkovoho zakonodavstva [National accounting system in the context of application of IFRS and changes in tax legislation]. *Finansy Ukrainy*, (7), 114-124.

16. Parkhomenko, V. (2012). Finansovaia otchetnost po mezhdunarodnym standartam [Financial reporting according to international standards]. *Vestnik nalohovoi sluzhby Ukrainy*, (11). Retrieved from <http://www.visnuk.com.ua/ru/pubs/id/944>

17. Pasko, O. V. (2010). Hlobalna konverhentsiia standartiv finansovoi zvitnosti: stan ta perspektyvy [Global convergence of financial reporting standards: status and prospects]. *Oblik i finansy APK*, (2), 45-50.

18. Petruk, O. M. (2005). Harmonizatsiia natsionalnykh system bukhhalterskoho obliku [Harmonization of national accounting systems]. Zhytomyr: ZhDTU.

19. Rudenko, D. M. (2012). Chym vidrizniaiutsia natsionalni standarty bukhhalterskoho obliku P(S)BO vid mizhnarodnykh standartiv zvitnosti (MSFZ, MSBO)? [How do national accounting standards for UAS differ from international reporting standards (IFRS, IAS)?]. Retrieved from <http://biznesinalogi.com/uk/chimvidriznyayutsyanacionalni-standarti-buxgalterskogoobliky-psbo-vid-mizhnarodnix-standartivfinansovo%D%97-zvitnosti-msfs-msbo/>

20. Sokolov, Ya. V., Kamordzhanova, N. A., Lychahyn, M. V. (2007). Bukhhalterskyi uchet: problemy i metody izucheniia i obucheniiia [Accounting: problems and methods of study and teaching]. Novosibirsk: IEOPP SO RAN.

21. Sopko, V. V. (2006). Ekonomiko-pravovi osnovy y napriamy unifikatsii y adaptatsii terminolohii bukhhalterskoho obliku ta kontroliu do potreb mizhnarodnoi standartyzatsii [Economic and legal bases and directions of unification and adaptation of terminology of accounting and control to the needs of international standardization]. *Finansy Ukrainy*, (8), 113-124.

22. Sosnauskene, O. I. (2008). Kak pereity na rossyiskuiu otchetnost i mezhdunarodnyi standart [How to switch to Russian reporting and international standard]. Moskva: HressMedia ; ROSBUKKh.

23. Kharlamova, O. V. (2013). Pershe zastosuvannia MSFZ: problemni aspekty formuvannia audytorskykh zvitiv [The first application of IFRS: problematic aspects of the formation of audit reports]. *Ekonomichni nauky. Ser.: Oblik i finansy*, 10(1). Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(1\)_67](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(1)_67)

24. Tsekhan, N. O., Maksimova, V. F. (2013). Problemni pytannia zastosuvannia MSFZ na pidpriemstvakh [Problematic issues of application of IFRS in enterprises]. *Ekonomichni nauky. Ser.: Oblik i finansy*, 10(4), 376-381.

25. Shyhun, M. M. (2008). Mizhnarodni standarty finansovoi zvitnosti yak etalon rehuliuвання natsionalnoi systemy bukhhalterskoho obliku [International financial reporting standards as a standard for regulating the national accounting system]. *Visnyk Ukrainskoi bankivskoi spravy*, (1), 33-38.

26. Kabinet Ministriv Ukrainy. (24.10.2007). Pro skhvalennia Stratehii zastosuvannia mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti v Ukraini [On approval of the Strategy for the application of international financial reporting standards in Ukraine]. Retrieved from http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=86024&cat_id=83018

27. Derzhavna podatкова sluzhba Ukrainy. (18.01.2012). Lyst No. 731/5/14-1516 [Letter No. 731/5/14-1516]. Retrieved from <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/gna/2737-1142.html>

28. Gelard, G. (2009). National standard setters: a new role in a globalizing world. Retrieved from <http://www.iasplus.com/resource/0905gelard.pdf>

29. Zeff, Stephen A. & Nobes, Christopher W. (2008). Auditors Affirmations of Compliance with IFRS around the World: An Exploratory Study. *Accounting Perspectives*, 7(4). Retrieved from <http://www.ruf.rice.edu/~sazeff/PDF/Nobes-Zeff%20article%20AP%202008.pdf>